

BERNARD MINIER

OKO

Ljndeni

Od autora bestsellerov
*Mráz, Kruh, Tma, Noc,
Sestry, Údolie a Lov*

Oko

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Bernard Minier

Oko – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

OKO

BERNARD MINIER

OKO

Z francúzštiny preložila Mária Gálová

Ljndeni

*Ambre, Carlosovi, Émilie a Isabelle,
ktorí vedia prečo.*

*Hrôza potrebuje predstavivosť.
Hrôza ide ruka v ruke s predstavivosťou.*

Arthur Conan DOYLE

PROLÓG

– Zomieram, otče.

Chorý si prezeral kňaza.

V prítmí izby zažmurkal.

Spod viečok mu čosi zažiarilo.

Ten muž mal päťdesiatosem rokov; bol to filmový architekt a naozaj zomieral.

Bola noc a vonku zúrila búrka. Nad horami sa blýskalo a chvíľami sa ozývalo vzdialené hrmenie. V miestnosti bolo počuť pravidelné zvuky prístrojov. A v malom ošetrovateľskom centre zaznievali spoza dverí napriek neskorej nočnej hodine kroky a búchanie dverí.

Kňaz sa sklonil. Vo svetle sa ukázala jeho tvár.

– Rakovina... je všade, otče, – pomaly vyslovoval Matthias Laugier. – Volajú to metastázy... Pre mňa to je Nepriateľ. Lebo to je vojna. A ja som prehral. Vlastne som nemal nijakú šancu...

Tvár otca Daniela Eyengu vyzerala hlboko sústredene. Tento pacient si vyžiadal jeho prítomnosť. Kňaz sa informoval u lekárskeho personálu. Rakovina pohrudnice a pľúc v poslednom štádiu. So zasiahnutím pobrušnice, osrdcovníka, semenníkov a hltana. Azbest: až do jeho zákazu prítomný pri nakrúcaní filmov, v dekoráciách, vo výprave.

– Azbest, – povedal Matthias Laugier, akoby čítal kňazove myšlienky. V tom čase ho bolo veľa vo filmových dekoráciách, vo farbách, vo ventiláciách, dokonca aj v umelom snehu. Všade. Potom ho zakázali. No tá hrozná choroba sa ohlásí až po tridsiatich rokoch.

Kňaz prikývol.

Na nočnom stolíku pri posteli mal položenú malú plastovú nádobku s trochou oleja, ktorý posvätil na poslednej krizmovej omši pred Veľkou nocou, keď sa svätia oleje. Skôr ako sa dotkol chorého, natiahol si rukavice.

Vo svetle lampy sa ukázala úzka tvár s prepadnutými očami a vystúpenými lícnymi kosťami, ostrými ako nože. Bola taká sivá, akoby ju potreli popolom.

Kňaz prešiel pohľadom po slabo osvetlenej miestnosti, hľadal kôš na smeti. Podľa proticovidových opatrení nesmel nič vyniesť von. Preto mali rukavice, nádobka a zatvorená pipeta s posväteným vínom, čo mienil kvapnúť na jazyk chorého, napokon skončiť v koši, kým ich spália. Víno si odložil pri poslednej omši a pipetu kúpil v lekární.

– Ja som vás nezavolať iba na pomazanie chorých, – povedal muž.

Otec Eyenga sa pozrel na chorého. Prekvapilo ho, že muž vyslovil tú vetu s veľmi zvláštnym prízvukom.

– Otče, keby som vám povedal, čo som videl, nemohli by ste spať, verte mi... *Stratili by ste vieru v Boha.*

Chorý uprene hľadel na kňaza. Ten si v jeho vpadnutých očiach všimol akési svetlo a zachvel sa.

– Čo mi chcete povedať, synu?

– *Peklo, otče... Bol som jeden z jeho démonov...*

Kňazovu šiju oviol ľadový dych.

– Spamätajte sa, – povedal priškrteným hlasom. – Nevravte také veci.

Počul ťažké dýchanie a predstavil si odumreté plúca.

– Neviete si predstaviť, otče... nemáte predstavu o tom, čo som videl, *čo sme urobili*... Som si istý, že ak je na konci tunela nejaké svetlo, pre nás to budú pekelné ohne...

V slovách chorého bolo niečo hrozivé, no aj trochu smiešne. Po zvráskavenom líci mu stiekla slza. Odrazu ruka s infúziou v žile schmatla kňazovu ruku chránenú rukavicou. Eyenga sa strhol.

Potom ho ruka chorého pustila a siahla do zásuvky v nočnom stolíku na druhej strane postele. Vnútri bola zapečatená obálka. Ruka s dlhými žilnatými prstami ju vzala a podala kňazovi.

– Viete, otče, pri tomto covidovom svinstve nesmieme odtiaľto nič poslať a sám to urobiť nemôžem. Prosím vás...

Eyenga sa zarazene pozrel k dverám.

– Dobre viete, že na to nemám právo ani ja, synu. – Nemohol si zvyknúť na to, že staršieho človeka, navyše zomierajúceho, oslovuje „synu“. – Všetko, čo tu použijem, skončí v tomto koši.

– Prosím vás, otče... je to dôležité.

Ruka držiaca obálku sa triasla. Kňaz si všimol na pevnom papieri kresbu akejsi špirály, meno a priezvisko.

– Čo to je? – spýtal sa.

– Otče, prosím vás. Urobte to pre mňa. Musíte ju odovzdať do pravých rúk, trvám na tom. Je to moja posledná vôľa...

Črty chorého sa od bolesti stiahli. Bol to výraz smrteľného zápasu. Kňaz si pozrel meno napísané na obálke.

Kenneth Zorn. Čudné meno, povedal si.

– Kto to je? – chcel vedieť.

– Na internete ho ľahko nájdete. Nepoznám jeho terajšiu adresu. Prosím vás, otče, prosím... Je to dôležité...

Kňaz sa pozrel na hodinky. Už dávno mu vypršal čas na návštevu, no tu mal právo na nejaké výnimky, najmä v takejto situácii. Tmavú izbu chvíľami ožiari blesk z horúčavy. V tomto júni bolo až neznesiteľne horúco, na kňazovom čele sa perlil pot.

– Synu, ja...

– Prosím vás, otče, prosím, – žobronil Laugier. – Ak chcete zachrániť jednu dušu... Ak je ešte na to čas...

Eyenga váhal. V ústach mu vyschlo. Bol to moderný kňaz, vyzbrojený novými technológiami, vedou. Nijako nebol poverčivý. No tu sa ho zmocnila akási iracionálna predstava. Že sa tu prejavuje čosi zlovestné. V tejto izbe.

Kňaz sa znovu zachvel, akoby mu bolo zima. Túžil iba po jedinom: zmiznúť. Vzal obálku. *Kto je ten Zorn?* Čo mohlo byť v tej obálke také dôležité a pritom také ľahké? Ohmatal ju. Skôr nejaký malý predmet, nie list... *Klenot? USB kľúč?* Strčil si ju do vrečka saka. Vzal plastovú škatuľku s posväteným olejom. Poznačil chorého na čele a na lícach a opakoval vety, ktoré vyslovoval tak často, že sa mu ich obsah už vytrácal.

– Pane náš, keďže od Teba pochádza každá útecha a Tvoj Syn nás chcel oslobodiť od všetkých slabostí a chorôb, vypočuj modlitbu našej viery...

O desať minút neskôr už prechádzal chodbami. Vydýchol si, keď sa ocitol v teplej noci. Nad strechami Ax-les-Thermes sa križovali blesky, trhali nočnú oblohu ako neviditeľné ruky. No ešte stále nepršalo.

Zrýchľil kroky a mieril k Námestiu Breilh, kde mal zaparkované svoje volvo.

Kaviarne boli zatvorené, svetlá hotelových reštaurácií zhasnuté, na celom parkovisku bolo iba jeho auto. V tichu spiacého mestečka sa do noci týčila zvonica Kostola svätého Vincenta a vynímala sa na pozadí hôr. Za ňou dunela temnota, pretínali ju záblesky.

Aj kňazovo srdce akoby dunelo. To, čo pocítil v tej izbe, mu pripomínalo zážitok z detstva pri obrade *bwiti* v rodnej dedine na brehu Guinejského zálivu. Všetko vyplávalo na povrch. Nehybné vody v delte, tisíc a jeden zvuk v africkej noci, tekvice a misky naplnené farebným práškom, šaman odriekajúci obradné formulky. Mal osem rokov a zúčastnil sa na obrade pri svetle sviečok.

V ten večer pocítil rovnakú obscennu moc, silnejšiu ako smrť. Rovnaký atavistický strach. Prečo? Čo také vnímal, že to jeho rozum nemohol pochopiť?

Odrazu preťal tmavú oblohu silný blesk. Oslepujúce svetlo na okamih vytvorilo na asfalte parkoviska obrovský tieň: tieň kríža na veži kostola.

Obrátený kríž... a smerujúci k nemu...

Bol na námestí sám, maličká silueta na konci obrovského tieňa kríža ťahajúceho sa k nemu.

Zmocnil sa ho dávny strach. Ponáhľal sa k autu, odomkol ho a sadol si za volant.

– To peklo, otče... Bol som jeden z jeho démonov...

S tlúčicim srdcom naštartoval, vyšiel z parkoviska a hnal sa opustenými ulicami.

To peklo, otče... Bol som jeden z jeho démonov...

Upokojil sa, až keď prešiel niekoľko kilometrov.

UTOROK 21. JÚNA

1

Vo svojom sne videl koňa bez hlavy zaveseného na lanách v ľadovej víchrici. Videl kruh študentov okolo bazéna, kde plávali bábiky s nehybnými modrými očami. Videl statočného nemeckého ovčiaka, ktorý v poľskom lese bránil svojho pána a nechal sa zožrať vlkami. Videl chatku horiacu v noci ako fakľa a vnútri dve stratené prekliate duše. Videl dve sestry v bielych šatách ako na prvé prijímanie, ako sa v mesačnom svetle držia za ruky. Videl muža s nasadenou jeleňou hlavou, ktorého na opustenej ceste zrazilo auto... A veľa iných... Videl otca, ako sedí vo svojej pracovni s penou na perách. A mŕtve dieťa: svoje dieťa. Videl mŕtvych: ženy, mužov, deti... Videl vraždu, mučenie, masaker, nenávisť, pomstu, túžbu po zisku, smútok, hlúposť. A nikto na tom nemohol nič zmeniť. Lebo to je takto oddávna.

Do ucha mu prenikol neprijemný ostrý zvuk.

Zobudil sa. A pochopil. Vedel, že vždy keď mu telefón zazvoní na svitaní, oceán noci vrhne na pobrežie dňa ďalšiu mŕtvolu.

2

Panel pri vchode do veľkej psychiatrickej nemocnice oznamoval, že liečebné pavilóny, kaviareň a auditórium sú vľavo a administratíva, parkoviská, reštaurácia pre personál a prijímacia kancelária vpravo.

On sa však nemusel orientovať. Spoza závery otáčajúce sa majáky vrhali modré záblesky až k nemu, osvetľovali monumentálnu galériu podlubí s vystupujúcou vežičkou kaplnky.

Zašiel autom až tam, vystúpil a spýtal sa na miesto strážnika, ktorý sa zjavne nudil a určite nevidel scénu zločinu, keďže bol taký pokojný. Potom prešiel pod bránou, zabočil vpravo a pokračoval otvorenou galériou, míňal jedno podlubie za druhým, na tvár mu útočil ostrý ranný vzduch. Ako tak kráčal striedavo pod šikmými rannými lúčmi a v tieni pod stĺpmi, uvedomoval si, že má pred sebou celú architektúru z iného storočia, akúsi ťažkú pochmúrnú loď, no postavenú s úmyslom naprávať duše. Na rozdiel od vecí sa však duše opravovať nedajú. Možno im len pomáhať, aby sa samy nezničili, aby prežili. A aby nezraňovali iných.

Napriek tomu niektorí na týchto miestach už vzali niekomu život.

– Prepáč, že ťa budím, Servaz, – povedal mu do telefónu nový divízny komisár. – Máme tu vraždu.

– Vraždu? – opakoval sotva prebudený Martin Servaz.

Práve ho vytrhli z veľmi nepríjemného sna. Videl v ňom všetkých tých mŕtvych, ktorých zanechal na kraji cesty, ktorí predčasne odišli zo života a poznačili jeho policajnú kariéru.

– Najlepšie bude, keď sa prídeš pozrieť.

Napokon otvoril oči a pozrel sa na druhú polovicu postele: prázdna a studená. Pod sprchou rozmýšľal, či jeho bulharský sused Radomil, ktorý prišiel do Toulouse s dcérou pred niekoľkými rokmi, je už hore a či bude môcť jeho dcéru zveriť Gustava. Vtom znovu zazvonil telefón. Tentoraz to bol jeho zástupca Vincent Espérandieu.

– Už si na ceste?

– Ešte nie.

– Máš niekoho na stráženie Gustava? – spýtal sa Vincent.

– Chcel som požiadať Anastasiu, dcéru môjho suseda. Stále si hľadá zamestnanie.

– Netreba. Povedal som Charlène, aby poňho zašla. Naraňajkuje sa s Flavienom a s Megan.

Charlène Espérandieu: krásna žena jeho zástupcu.* Martinov syn bude nadšený, že raňajkuje so svojimi „bratancami“. Takto ich Gustav volal. Vincent bol otcov najlepší priateľ a zároveň jeho zástupca. Možno *jediny* priateľ. Pravdaže aj so Samirou, ďalšou výnimočnou členkou jeho vyšetrovacej skupiny. No Samira bola priveľmi odlišná, priveľmi nezávislá, priveľmi *à part*. Znovu si povedal, že teraz je pravý čas venovať sa synovi. Vedel, že Gustav vyrastie a čoraz menej bude chcieť tráviť čas s otcom. Poznal riešenie: nechať kriminálku, nájsť si v polícii pokojné miesto s pevným pracovným časom, s voľnými víkendmi a na všetko ostatné sa vykašľať.

* Pozri *Mráz*, Lindeni, 2020.

A túžil tráviť viac času aj s Leou, ak sa niekedy vráti z Afriky...
Lea... Pichlo ho pri srdci. Trochu ďalej zbadal ďalšieho policajta v uniforme, ktorý mu ukázal cestu, keď vytiahol preukaz. Potom stretol zasa policajta. Nikoho iného nevidel.

V diaľke pod jednou galériou sa nový divízny rozprával s prokurátorom a s dvomi mužmi v bielych plášťoch, zrejme to boli ošetrovatelia alebo psychiatri.

Drobný štyridsiatnik Havelin bol najmladším šéfom oblastného oddelenia súdnej polície. A to sa zdalo, že má o desať rokov menej. Nosil dobre ušité obleky a hodvábné kravaty. Do neba toulouskej polície vyletel ako raketa SpaceX. Príčina toho ohurujúceho výstupu bola veľmi jednoduchá: v práci v teréne bol nulový, ale bol expert v štatistikách, nariadeniach a v rečnení. A Servaz nepochyboval, že čoskoro bude expertom aj vo vyhýbaní sa konfliktom. Havelin hneď zo začiatku hľadel na najslávnejšieho vyšetrovateľa u seba nie ako na prínos, ale ako na nebezpečenstvo pre vlastnú kariéru. Každý totiž vedel, že Servaz je aj ten najneovládateľnejší vyšetrovateľ. Havelin si všimol pohyb vo svojom zornom poli a obrátil sa. Nevyzeral, že by ho prítomnosť slávneho vyšetrovateľa potešila.

– Veliteľ Servaz, – vyhlásil stroho a z jeho tváre sa nedalo nič vyčítať. – Povedie vyšetrovaciu skupinu.

– Áno, áno, veliteľa každý pozná, – reagoval prokurátor.

Servaz rozmýšľal, či to má byť kompliment, alebo sarkazmus. Vedel, že na kriminálnom oddelení aj na prokuratúre ho berú ako nejakú legendu a zároveň anomáliu, že v súvislosti s ním sa šíri najrozličnejšie viac či menej potvrdené reči a zjavné zveličovania a že každý nový v toulouskej polícii či súdnictve sa skôr alebo neskôr o ňom dozvie. A tieto reči sprevádzalo viacero otázok: Ako to robí, že má také výsledky? Prečo je stále veliteľ? Prečo si nežiada iné postavenie?

– Veliteľ, to je doktor Rollin, – povedal divízny a stieral si z obleku neviditeľný prach. – On vedie zariadenie. A tu je pán Joubert, ošetrovateľ.

Servaz si prezrel obidvoch mužov. Psychiater bol päťdesiatnik so sivou hrivou, podlhovastou tvárou a v okuliaroch, ruky mal strčené hlboko vo vreckách o dve čísla väčšieho plášt'a, ktorý mu plával na pleciach ako na vešiaku. Ošetrovateľ bol tridsiatnik, dlhú bradu mal prstrihnutú do štvorca, ako sa to páči dnešným mladým mužom. Na uliciach ich vídať plno. Akoby sa tu vylodili mimozemšťania prezlečení za Santa Clausa. V tvári ošetrovateľa sa zračilo napätie, psychiater bol ohromený. Servaz rozmýšľal, do akej miery je to tu vnútri nepríjemné.

– Musím sa priznať, že počas svojej kariéry som videl šokujúce veci aj agresívnych pacientov, – začal psychiater pohnutým hlasom. – No to, čo sa stalo vnútri... na to nemám slová.

Servaz sa obrátil k divíznemu, ktorý sa usiloval nehľadieť naňho.

– Kto našiel telo? – spýtal sa.

– Ja, – povedal ošetrovateľ. – Pri rannej kontrole. Hneď som to oznámil pánu riaditeľovi.

Čo sa to tam stalo? Zdalo sa, že títo muži, zvyknutí na drsné pomery, boli ohromení.

– Bol to váš pacient? – spýtal sa Servaz psychiatra.

Ten prikývol.

– Stan Du Welz. Štyridsaťpäť rokov. Pracoval vo filme. Prichádzal k nám pravidelne. Psychotická diagnóza a paranoidná schizofrénia. No lieky ho stabilizovali a mal primeranú ošetrovateľskú starostlivosť.

– Ďalší pacient... ech... *ušiel*... – dodal Havelin. – Býval v susednej izbe.

Servaz pozoroval psychiatra. Bol skoro taký biely ako jeho plášť. Mal byť prečo. V Camelote to nebol prvý útek: tieto zmiznutia, ako ich skromne nazývali úrady, zaplňali začiatkom roka prvé stránky miestnych aj celoštátnych novín. Zariadenie posilnilo dohľad, stráže, sprísnilo povinnosti, cez víkend zatvorili ošetrovateľské časti na veľkú ľútosť ošetrovateľských odborov, podľa ktorých nemocnica nie je väzenie a s takýmito opatreniami sa zmení na výbušný kotol.

– Poručička Samira Cheungová a kapitán Vincent Espérandieu sú už vnútri, – spresnil Hervelin a bradou ukázal na otvorené dvere, pričom on sám nimi netúžil vojsť.

Servaz sa pozrel na dvere. Kovové. Biele. Pevné. Na stene veľký gombík na odomknutie zvonka.

Vošiel. Vestibul. Po každej strane dvere vybavené okienkom, cez ktoré sa mohli ošetrujúci pozrieť na pacientov bez toho, aby ich rušili. Stalo sa to v miestnosti vpravo, aspoň odtiaľ vychádzali záblesky a ozval sa aj známy hlas.

– Muž, európsky typ, leží na chrbte... – oznamovala Samira Cheungová. – V ústach zátka z látky... Členky a zápästia pripevnené remeňmi ku kovovému rámu postele širokej asi meter desať... Na mnohých miestach porezaný... Rany na tvári, hrudi, končatinách, na bruchu, slabinách aj na pohlaví... Veľké množstvo krvi, ale vrah nezasiahol tepny... Telo je studené, má známky stuhnutosti, krv uschla a stvrdla... je mŕtvy už niekoľko hodín.

Pokročil.

Do nosa mu udrel zápach vývratkov, potu, exkrementov. Vincent a Samira boli obrátení chrbtom k dverám, rovnako aj technici v bielych kombinézach, rukaviciach a modrých návlekoch na obuv. Samira hovorila do telefónu.

Jeden technik držal v ruke zápisník a robil si po starom náčrt. Servaz si všimol, že úkony prebiehajú nezvyčajne pokojne. Atmosféra pripomínala pohrebné zhromaždenie. Dokonca aj Samira hovorila prvé zistenie tichšie ako inokedy. Pochopil dôvod, keď sa pozrel na posteľ za svojimi zástupcami. Nehybné si prezrel scénu od prahu, zmysly v strehu a myšlienky jasné ako vždy, keď sa ocitol na mieste zločinu.

Desivý obraz: v miestnosti štyri krát tri metre sa vrah naozaj vy-zúril.

Cez zamrežované okno prenikalo ranné svetlo. Dotklo sa poste-le a spojilo sa so silným halogénovým svetlom z reflektorov namie-rených na obeť. Muž ležiaci na chrbte bol okrem slipov nahý. Tvár mu zmodrela, spodné časti tela boli sinavé, krv sa vpila do matraca, stmavla a stvrdla, všetko dokazovalo, že Samira má pravdu: bol mŕt-vy už niekoľko hodín.

Ostré svetlo reflektorov pridávalo scéne ešte pochmúrnejší vý-raz. A ranné svetlo do nej vnášalo morbidny odtieň.

Servazovu pozornosť však pritiahli poranenia. Čierne rezy, rany, trhliny vytvárali na bielej koži hustú sieť. Vrah rezal svoju obeť dovedy, kým nevykrvácala. Spleť červených čiar a čiernohnedých škvrín pred-stavovala na bielom tele, ale aj na posteli akýsi abstraktný obraz. Vrah si vyberal na zásah najcitlivejšie oblasti tela: bradavky, líca, uši, prsty, boky a aj pohlavie, ktoré trčalo zo stiahnutých slipov a pri koreni bolo vi-dieť dookola hlbokú ranu, biela bavlnená látka bola premočená od krvi.

Do úst obete strčil gázovú zátku, ktorá sa rozstrapkala a pošpi-nila vývratkami. Na brade a na hrudi mal muž ďalšie stopy po vracaní, čo znamenalo, že útočník mu v istej chvíli zátku vytiahol.

Aby hovoril? Alebo sa mu páčilo, že obeť kričí, že ho prosí, že žiada zľutovanie? A nikto nič nepočul?

Samira pokračovala s nahrávaním do telefónu.

– Rany veľmi krvácali... Celkom určite pred smrťou...

Servaz si lepšie prezrel posteľ, pevné kožené remene a kovové krúžky slúžiace na pripevnenie pacienta, ak bol priveľmi nepokojný. Rozmýšľal, či všetky posteľe v tomto oddelení boli takéto, alebo či iba Stan Du Welz mal právo na špeciálne zaobchádzanie ešte predtým, ako s ním špeciálne naložili túto noc.

Vrah to v každom prípade urobil profesionálne: muž mal pripútané zápästia aj členky, ruky takmer do kríža, nohy do V. To, čo malo chrániť jeho samého alebo iných pred ním, sa tentoraz obrátilo proti nemu.

Nebolo vidieť nijaké známky boja. Prečo? Martin sa nad tým zamyslel. Odrazu sa cítil vyčerpaný. Priveľa toho videl, priveľa počul. Policajti, sudcovia. Trávili čas zapchávaním trhliny, ktorá sa stále zväčšovala. Čím viac prípadov ste vyriešili, tým viac nových pribudlo. Načo to všetko? Už dávno mal za sebou čas, keď si myslel, že to, čo robí, je na niečo dobré.

Cítil, že mu ide prasknúť hlava. Zakašlal. Samira sa obrátila.

– Och, ty si tu, – skonštatovala. – Nič pekné, však? Čo mohlo podľa teba doviest' niekoho k takémuto činu?

Vyslovila to tak, akoby hovorila o počasí. To spôsobilo, že sa spamätal. Samirin odstup a chladnokrvnosť pôsobili veľmi dobre na začiatok pracovného dňa.

No vizuálne to bolo úplne inak. Samira sa podobala na policajtku asi tak ako halloweenska tekvica na čínsku vázu. Okolo očí mala hrubú čiernu linku, takže jej pohľad pôsobil fascinujúco a prenikavo. Jej nepravidelne zastrihnuté vlasy a oblečenie – latexové nohavice, čierna kožená bunda s cvokmi a čierne tričko – pripomínali skôr prostitútku ako vyšetrovatelku súdnej polície. Navyše mala v ústach žuvačku, praskla bublinu a potom vyhlásila:

- Ide z toho strach...
- Kde je súdny lekár?
- Je na ceste, – odvetil Vincent Espérandieu.

V inštitúte súdneho lekárstva v Toulouse bola jediná žena: doktorka Fatiha Djellaliová. Kompetentná odborníčka do špiku kostí. To bola dobrá správa.

Vincent bol bledý, aj ním tá scéna otriasla.

Jeden technik sa skláňal nad krvou na matraci. Zvlhčoval ju kvapkami fyziologického roztoku a potom z nej odobral vytieračom. Servaz sa zohol k boku postele. Niečo si všimol.

Na kraji matraca. Tam, kde nehybne visela ruka mŕtveho.

Nezvyčajný detail. Čudný. Nepochopiteľný.

Špirála.

Vyzeralo to, akoby ho ukazovák urobil do čerstvej krvi na matraci spútaný muž, hoci mal zápästie stále priviazané remeňom.

Reflexné gesto alebo odkaz pre nich?

Servaz sa postavil. Cítil to. Tu sa niečo odohralo. Tento prípad nemal nič spoločné s ostatnými. Kývol na fotografa, ukázal mu symbol. Zablyslo sa.

Aj Espérandieu sa skláňal nad čudným symbolom, jasnejším ako hnedočervená suchá krv.

Dokonale nakreslená špirála...

- Dofrasa, čo to je za horor? – poznamenal Servazov zástupca.

3

– Doriti, – povedala Fatiha Djellaliová.

Nič viac. No predsa si u súdnej lekárky všimol maličké zaváhanie, keď vstúpila do miestnosti. Prižmúrila oči, vytiahla si telefón a zapla nahrávanie ako Samira pred ňou.

Pozrela sa na hodinky.

– 21. jún 2022, 7 hod. 13 min. – oznámila doktorka Djellaliová. – Psychiatrická nemocnica Camelot, Route d’Espagne, Toulouse.

Nasledovalo ticho a všetci videli, ako pomaly obchádza posteľ, opisuje, čo vidí, nič neponechá na náhodu, udáva anatomické a fyziologické detaily, súvisiace s prvými zisteniami Samiry.

Bola to veľká žena s hnedými očami a krásnou tvárou obrúbenou bohatou hrivou lesklých čiernych vlasov. Sálala z nej vitalita a ako Servaz často konštatoval, o to skľúčenejšie vyzerali popri nej mŕtvolý. Obrátila sa k technikom v kombinézach a ukázala na prsty na pravej ruke obeť.

– Kto vzal odtlačky?

Bol to ostrý tón. Prihlásil sa jeden technik.

– Mali ste počkať na mňa, – vyčítala mu. – Dajte na ruky papierové vrecká.

Servaz sa usmial. To bola pravá Fatiha. Zrazu mal chuť zapáliť si cigaretu. Prečo tú potrebu pocítil vždy, keď sa stretol s Fatihou Djellaliovou? Chcel sa tak ubezpečiť, že on je... *živý?*

– Podľa množstva krvi bol ešte nažive, keď ho vrah trhal, – usúdila.

– Mŕtvoľa je studená a už stuhnutá, musí tu ležať celé hodiny.

– Strata krvi spôsobila, že telo vychladlo rýchlejšie, – poznamenala. – No súhlasím.

– A čo ten druhý? – spýtal sa a obrátil sa k Espérandieuovi. – Jeho sused...

– Ten, čo ušiel? – odvetil Vincent. – Mal izbu na druhej strane chodby. Istý Jonas Résimont.

– Martin, – ticho ho oslovila súdna lekárka.

Obrátil sa. Fatiha Djellaliová sa skláňala nad tvárou mŕtveho. Pinzetou vytiahla hrču gázy a vložila ju do priesvitného vrecka, ktoré držal Espérandieu ako znalec na vzorky na ich oddelení. Fatiha práve prezerala ústnu dutinu lekárskou lampou. Martin pristúpil bližšie a pozrel sa do otvorených úst. Jazyk bol napuchnutý, zaberá takmer celý priestor.

– Pozri sa hlbšie, na úroveň čapíka.

Poslúchol. Čapík bol dva- až trikrát väčší, podobne aj mandle.

– Čo sa podľa teba stalo?

– Dostal anafylaktický šok, – odvetila lekárka. – Pozri sa lepšie.

Sústredil sa. Malé biele bodky. Na sliznici. Štípance... Pochopil: šok vznikol ako dôsledok alergickej reakcie.

Lekárka znovu vsunula pinzetu medzi zuby mŕtveho. Servaz sa odtiahol, aby jej urobil miesto.

Keď vytiahla pinzetu, čosi zbadal. Hmyz s čiernymi a žltými pásmi na brušku.

Včela.

– Vzhľadom na počet uštipnutí je jasné, že nebola jediná.

4

– Ok, mal alergickú reakciu. Takže bol *živý*, keď mu do hrdla strčili včely a potom ho zapchali gázou, však?

– Je to možné.

– A čo krv?

– Poranenia veľmi krvácali. To znamená, že ich urobili *ante mortem*. Nebolo to však krvácanie z tepien: veľkým žilám sa vyhli. Niet pochýb, že ho mučili. Napriek tomu si myslím, že krvácanie jeho života neohrozilo. Nebol zasiahnutý ani jeden životne dôležitý orgán. Podľa mňa boli na príčine včely. Potvrdí nám to preskúmanie hrdla a dýchacieho aparátu.

– Dofrasa, – vzdychol si Espérandieu. – Zadusený včelami. Smrť s rojom včiel v hrdle, na to treba naozaj milovať prírodu...

– A tie vývratky na hrudi? – poznamenal Servaz.

Fatiha Djellaliová zaváhala.

– Ten, čo ho mučil, mu zrejme v pravidelných intervaloch vyťahoval gázu. Pravdaže predtým, ako mu napchal do hrdla včely.

– A nikto ho nepočul revať?

Rozmýšľal, či rev v ústave nie je čosi podobné ako hluk áut v meste, na ktorý si ľudia zvyknú a nevenujú mu pozornosť.

– Vrah mu strčil do úst včely, skôr ako mu ich definitívne zapchal gázou, – pokračovala súdna lekárka. – Je tu aj jedno dôležitejšie poranenie na podnebí, – povedala a obrátila tam lúč lekárskej lampy. – Možno ho spôsobila nádoba, kde boli včely, keď mu ju strčil do úst.

– Ako by si taký Résimont, ak to urobil on, zabezpečil včely? – čudoval sa Servaz. Obrátil sa k Vincentovi a Samire. – Skontrolujte, či sú na území tohto centra úle.

Vyšiel von, prešiel cez halu a vstúpil do susednej miestnosti, kde pracovali ďalší technici. Tá sa nelíšila od predchádzajúcej. Jedna posteľ. Malý stolík. Jedna stolička. Niekoľko kníh. Skriňa. Rozdiel bol iba v tom, že posteľ nemala priväzovacie remene.

Okno bolo zamrežované.

Servaz premýšľal. Východ bol jediný: dvere, ktorými všetci vošli.

– Tak teda chlapík, čo býval v tejto miestnosti, ten... Résimont, vošiel do susednej izby, mučil jej obyvateľa, strčil mu do hrdla včely a zmizol...

Vtom pocítil, že čosi tu nehrá. Nesedí to, pomyslel si.

– A kde by držal včely predtým? – spytoval sa nahlas. – Ako dlho vydržia včely v nejakej nádobe, hoci aj dierkovanej? Potrebujeme odborníka, nejakého včelára...

Vrátil sa do chodby a pozeral si dvere na izbách: nijaké zámky. Vyšiel na galériu.

– Dvere izieb sa na noc nezamykajú? – spýtal sa.

– Naši pacienti majú zakázané vojsť do izieb iných pacientov, – odvetil psychiater. – Nie sú však v izolácii. Izolácia je vždy časovo obmedzená a je to posledná možnosť vzhľadom na riziko.

Vzhľadom na riziko... Servaz rozmýšľal, čo by si o takej formulácii pomyslel Stan Du Welz, obeť.

– Po januárových útekoch sme na žiadosť oblastného úradu zdravia začali administratívne vyšetrovanie a zriadili inšpekciu, – ospravedlňoval sa psychiater.

Servaz si spomenul, že všetkých utečencov po niekoľkých hodinách chytili. Jednému sa však predsa len podarilo napadnúť v centre mesta starú paniu.

– A k akým záverom ste prišli?

– Ech... inšpekcia ich ešte nemá...

– Po pol roku? – čudoval sa Servaz.

– Vzhľadom na riziká úteku v... *kontexte veľkej medializácie* sme zabezpečili vchody aj východy, posilnili dohľad, – pokračoval Rollin.

Servaz nereagoval. Kým sa riaditeľ obhajoval, práve si všimol pod strechou galérie pri stĺpe kameru. Kamera snímala kovové dvere.

– Tieto dvere sa na noc zamykajú?

– Pravdaže, – odvetil ošetrovateľ. – V psychiatrickom prostredí je elektronické zamykanie povolené s podmienkou, že personál má kľúč. Aby ste sa dostali do tohto pavilónu, stlačíte tento gombík a vyjdete pomocou kľúča. Klasický spôsob.

Servaz sa pozrel na Espérandieua.

– Skontrolovali ste mreže na oknách izieb?

Vincent prikývol.

– Sú neporušené, – potvrdila aj Samira. – Chlapík vošiel dverami. Iná možnosť nie je. Overila som si to.

– To znamená, že našiel spôsob, ako získať kľúč... Krádeže kľúčov sú zriedkavé? – spýtal sa Servaz.

Mladý muž potriasol hlavou.

– Ani nie... Stáva sa, že kľúče chýbajú alebo že sa elektronické zariadenie pokazí. V takýchto ústavoch to nie je nič výnimočné.

Servaz si všimol, že ošetrovateľ sa potí.

- Vy ste Joubert, však? – spýtal sa.
- Áno. Ghislain Joubert. Už som vašim kolegom povedal všetko, čo som vedel, – mrmlal ošetrovateľ, ktorý zjavne nemal chuť opakovať sa.
- Viete, kde sú zábery z tejto kamery?
- Áno. V bezpečnostnom počítači.
- Môžete nás tam zaviesť?

Na dvore Servaz najprv s výčtkami odhodil ohorok, potom ho zdvihol a šiel zahodiť do koša vzdialeného niekoľko metrov. Potom vošiel do miestnosti.

– Pustíte video nahrávku zo včera od osemnástej večer, – povedal strážnikovi pred monitorom počítača.

Ten otvoril kalendár na monitore vpravo. Vybral mesiac, deň a hodinu. 20-6-2022. 18:00.

– Rýchle prehrávanie, – povedal Servaz.

Niekoľko sekúnd pred devätnástou. Na obrazovke sa zjavila postava psychiatra. Servaz videl, ako stláča gombík vpravo od dverí, chrbtom obrátený do kamery, potom mizne vnútri.

– Keď ste ho navštívili, bol hore?

Psychiater prikývol.

– Vyzeral normálne?

Rollin váhal.

– Mali sme s ním menší problém. Cez deň bol nervózny, rozrušený. Popoludní ma na to upozornila ošetrovateľka, ktorá mala službu. No keď som ho videl včera večer, zdal sa pokojný. Aj tak som mu radšej dal sedatívum.

– Dali ste mu niečo na upokojenie?

– Na spánok.

Takže preto tam neboli známky zápasu. Obeť spala, keď ju útočník priväzoval.

– Stávalo sa to často?

Psychiater prikývol.

– A jeho sused?

– Ten už spal. Pri tých liekoch, čo berú, to nie je nič nezvyčajné.

Nemal som dôvod budiť ho.

– Môžu mať v izbách osobné veci?

– Pravdaže.

Na monitore videli psychiatra, ako odchádza.

– Stop, – povedal Servaz.

Strážnik zastavil obraz.

– Veľmi dobre, – povedal Martin. – Dáme vám USB kľúč. Presne od tejto minúty naň nahráte záznamy. 19.09. Jasné?

Strážnik prikývol.

– Ďakujem. Pokračujeme. Môžete to zrýchliť?

Chvejúci sa obraz bielych dverí mal v sebe čosi hypnotické. Všetci mali oči prilepené na monitor. Striehli, kedy prejde cez dve re hlavný podozrivý Jonas Résimont, sused Stana Du Welza.

Okolo 21.30 sa ukázala sestra v bielom plášti.

Tak ako psychiater stlačila gombík a zmizla vnútri.

– Viete, kto to je? – spýtal sa Espérandieu.

– Ošetrovatelka v službe, – povedal Rollin. – Plní si povinnosť. Budem sa informovať. V Camelote máme 1 200 zamestnancov, ktorí sa starajú o 13 000 pacientov.

Sotva po minúte ju videli odchádzať. Čosi po 23. hodine stisla gombík ďalšia ošetrovatelka. Tá sa zdržala asi desať minút. A obrasy defilovali ďalej. Vlastne len jediný: obraz zatvorených dverí.

Polnoc...

Servaz sa začal potiť; napätie v malej miestnosti sa dalo krájať. Všetci sa skláňali nad monitorom. Blížil sa okamih pravdy.

Jedna hodina...

Dve...

Tri...

Štyri...

Servaz sa pozrel na Samiru. Na jej tvári sa zračilo ohromenie. On bol na tom podobne. Smrť Stana Du Welza nemohla nastať tak krátko pred svitaním, to bolo jednoducho nemožné: krv by nebola uschla a nevzniklo by ani stuhnutie. Sústredil sa. Jonas Résimont teda zostal niekoľko hodín pri mŕtvoľe, kým sa rozhodol ujsť. Musí sa ukázať.

Päť hodín...

Servaz cítil, ako mu od dlhého nakláňania stuhla šija.

5.40...

Pred bielymi dverami sa ukázala ďalšia osoba. Stisla gombík. Servaz sa zamračil.

– To som ja, – potvrdil Ghislain Joubert za nimi.

Bradatý ošetrovateľ takmer vzápätí vyšiel, v panike držal pri uchu telefón.

– To volám pánu riaditeľovi, – spresnil.

– Nemožné... – šepol Vincent.

Servaz sa obrátil k Rollinovi.

– Ste si istý, že Stan Du Welz bol nažive, keď ste ho navštívili?

Psychiater ho prepichol pohľadom.

– Pravdaže!

– To je nepochopiteľné, – poznamenal divízny, vstal a počúchal si oholené líca. – Kadiaľ prišiel vrah?

– Ja som skontrolovala mreže, – pridala sa Samira. – Nie je tu iný východ okrem týchto dverí.

BERNARD MINIER

Servaz sa narovnal. Ani on nič nechápal. Ako to ten diabol Jonas urobil? Načo boli tie vstupy a výstupy pod dohľadom kamery?

– Chceme, aby skontrolovali stropné podhlády, steny, dlážky, všetko... A chceme plán tejto nemocnice, – dodal a pozrel sa na Rollina. – Od odchodu doktora Rollina si pozrieme video toľkokrát, koľko bude treba. A vyhlásime pátranie po Jonasovi Résimontovi so žiadosťou o zápis do registra hľadaných osôb. Zistíte, či má rodičov, priateľov, rodinu. A obídte budovu. Dofrasa, niekadiaľ musel prejsť!

V registri hľadaných osôb bolo vyše 620 000 vstupov a 39 miliónov konzultácií za minulý rok. Ihla v obrovskej kope sena. Espérandieu ticho zahrešil a stále sa pozeral na obraz zatvorených dverí.

– Doriti, čo to je za prípad?

5

Slnko svieti na vrcholy. V doline tieň, aj na severnej strane. Ako dve stránky života, tieň a svetlo. A hore nad tým blankytná obloha. Na svahoch lesy. Veľmi husté.

Doobeda 11.58. V tomto júni už bolo teplo. V slúchadlách skupina Sigur Rós.

Z Toulouse vyšla pred hodinou a päťdesiatimi minútami, najprv sto kilometrov po diaľnici A64, potom odbočila do hôr smerom na juh k španielskym hraniciam.

Práve prechádzala krajom, kde sa striedali tmavé lesíky ako z detských rozprávok a slnečné lúky so striebřistými bystrinami a pokojnými stádami.

Slnko tancovalo na prednom skle jej Lancie Ypsilon s 200 000 najazdenými kilometrami. Vnútri bolo cítiť pach starej kože, prachu, plastov a cez spustené okno prenikala dovnútra lesná vôňa.

Vošla do hustého lesa, do bujnej zelene so slnečnými a tienistými pásmi, a do auta hneď prenikla vlhkosť a svieži vzduch.

Bola to atmosféra podobná tej, akú sem prišla hľadať. Alebo skôr *jemu*. Pri tejto myšlienke jej zovrelo žalúdok. Až dotedy Judith, študentka filmovej estetiky, s ním komunikovala iba mailom.

Musela sa veľmi premáhať, aby ho nezasypala správami. Chcela mu položiť množstvo otázok.

Už to je zázrak, že ti vôbec odpovedal, čo povieš, Jude? Prečo to vlastne urobil?

Pokladali ho za arogantného, hašterivého, cynického, neznášanlivého mizantropa, za blázna.

Hovorilo sa, že zlomil čeľusť nejakému paparazzimu, keď mu zazvonil pri dverách, dokonca že raz dal zaucho slávnemu hercovi, ktorý odmietol zahrať scénu presne podľa jeho inštrukcií. Tie boli vždy výnimočne presné, lebo Morbus Delacroix nenechal hercom ani najmenšiu voľnosť.

Delacroix...

Meno, pri ktorom omdlievali všetci študenti filmu. Kultový režisér celej jednej generácie. Nakrútil *La Cérémonie (Obrad)*, *Perverzie*, *Monštrum*, *Erzsébet (Alžbeta)* a *Bloody Games*, päť najlepších hororov z prvého desaťročia 21. storočia, no potom náhle vo veku tridsaťpäť rokov skončil svoju kariéru a utiahol sa kdesi do Pyrenej.

Každý sníval o rozhovore s ním, no už prešlo dvanásť rokov, odkedy jeho posledný film vyvolal rozruch a škandál. Definitívne odišiel z verejného života a oficiálne žil ako pustovník v horách. Rozhovory odmietal. Vyhýbal sa objektívom fotografov. Odmietol aj fantastickú ponuku na nakrútenie hrôzostrašnej série od spoločnosti pre videá.

A práve s tebou, Judith Tallandierová, mladou študentkou filmovej estetiky, súhlasil porozprávať sa... Prečo?

Čo mohlo v jej mailoch vzbudiť jeho pozornosť a čo ho presvedčilo, že je hodna rozhovoru s ním?

Pravdaže, mohla sa pochváliť, že pozná jeho dielo lepšie ako ktoľvek iný. Preštudovala si každý záber, každú sekvenciu. Neušiel jej jediný článok či jediná kritika o ňom.

Filmy Morbusa Delacroixa vždy vyvolávali extrémne reakcie, v tlači aj v publiku, a to pozitívne aj negatívne. Pre jedných to boli choré, morbídne, zázračne ziskové filmy, plné hrozivých a znepokojujúcich rozprávok. Pre iných boli niektoré jeho filmy tie najkontroverznejšie v celej histórii filmu. Najnegatívnejšie kritiky označili *Bloody Games*, jeho posledné dielo, za pornografické mučenie prekračujúce hranice všetkého, čo je morálne akceptovateľné, čiže za najškandalóznejší a najnechutnejší film všetkých čias. Jeho najzúrivejší odporcovia hovorili, že Morbus Delacroix patrí do blázincov.

Prekliaty filmár? Alebo kultový? Génus či prefíkaný obchodník? Precenený či podcenený? Pre jedných boli jeho filmy iba čistým rozvinutím kinematografickej techniky, kým pre druhých to boli naopak tie najhlbšie diela skutočného autorského filmu, znevažované len preto, k akému žánru patrili.

Judith mala v tejto otázke jasno. Keď videla po prvý raz Delacroixove filmy, akoby sa ocitla v známom prostredí, niektoré scény akoby pochádzali z jej vlastného života, akoby ich tvorcu niečo s ňou spájalo. Akoby niekto zrušil tie najdesivejšie hranice prízrakov v jej mozgu a filmár ich vystavil v krutom svetle chirurgickej sály.

Toho 21. júna, v deň letnej rovnodennosti, ešte stále nemohla uveriť tomu, že súhlasil stretnúť sa s ňou.

Alebo to je preto, že si mu potvrdila, že váš rozhovor bude slúžiť iba pre tvoju doktorandskú prácu a pre nič iné?

Aký mal dôvod, aby jej dôveroval? Požiada ju, aby podpísala nejakú dôvernú formulku? Zatiaľ nedostala nijakú správu od advokáta, súdneho zriadenca či agenta.

Ako zdolávala sériu zákrut v ihličnatom lese a potom prechádzala rovinou pomedzi lúky s vysokou trávou, spomenula si, ako prvý raz videla *Obrad*, prvý majstrov celovečerný film, mrazivú ponášku

na *Krásku a zvieru*. Film vznikol v roku 2003, no Judith ho objavila o roky neskôr v malom toulouskom kine, a bolo to pre ňu ako zjavenie. Tento film ešte nebol taký krutý ako nasledujúce a bol na míle vzdialený od hororových kaluží krvi a desivých skokov. Išlo o príbeh dievčaťa nezvyčajnej krásy, ktoré vyrastalo v dedine pod hradom niekde v strednej Európe v časovo neurčenom období. Na hrade žil monštruózny tvor, ktorý ovládal kraj terorom a usporadúval krvavé a zločinné slávnosti.

Rodičia chceli svoju dcéru uchrániť pred žiadostivosťou Netvora, ktorý unášal a znásilňoval mladé ženy v okolí, a tak ju rôznymi spôsobmi zošklivovali, vždy keď mala vyjsť von – tvár jej začierňovali uhlím, do líc jej vkladali orechy, do vlasov blato a pod špinavé šaty jej vkladali vankúše. Netvor mal totiž všade špiónov, ktorí hľadali pre svojho pána svieže mäsko. Neuveriteľná krása mladej dievčiny sa napokon dostala do uší Netvora. Jeden z jeho špiónov prekvapil Krásku, keď sa nahá kúpala v rieke. No Kráska mala snúbencu, ktorému ju sľúbili, a rodičia už v tajnosti pripravovali svadobný obrad, podľa ktorého sa film aj volá.

Existencia snúbencu takisto prenikla do uší hradného pána, ktorý vyzval nešťastníka na zvláštny súboj a preťal ho svojím obojstranným mečom od hlavy na dve polovice.

Film sa končil halucinačnou sekvenciou: nekonečná jazda kamerou – takmer rovnako dlhá ako na konci filmu *Povolanie profesora* od Antonioniho, kamera zostupuje veľmi pomaly od zalesneného kopca a približuje sa k rieke tečúcej v údolí, medzi skalami a stromami, a to na hudbu symfonickej básne Rachmaninova *Ostrov mýt- vch*.

Kamera sa predierala medzi kmeňmi a nikdy nestratila z dohľadu dve vzdialené postavy, maličké, ležiace na kameňoch inej rieky.

Prechádzala širokou rozbúrenou riekou až do chvíle, keď si divák uvedomil, že mladá žena sa dobrovoľne, s výkrikmi slasti, a nie hrôzy, oddávala Netvorovi, ktorý zmasakroval jej snúbenca.

Potom sa kamera pobrala opačným smerom, vzdaľovala sa od páru jednou z najdlhších jász v dejinách filmu od *Zbesilosti a Taxi-kára*, zatiaľ čo sa ozývali slastné výkriky hrdinky zmiešané so slávnostnými pohrebnými tónmi *Ostrova mrtvých*.

Judith vedela, že na rozdiel od Antonioniho Delacroix sa nepotreboval vracat' k nejakému záberu. Zabezpečila to technika. Film bol plný podobných záberov, prekypovala v ňom virtuozita. Po východe z malej kinosály mala pocit, že práve prežila unikátny filmový zážitok a že odhalila génia.

Kritici boli tiež nadšení týmto prvým dielom mladého, dvadsaťštyriročného filmového tvorca. *Les Cahiers du cinéma* obdivovali odvahy a sviežosť tej hry medzi čiernymi a bielymi farbami, chvíľami pripomínajúcu Tarkovského *Andreja Rubleva*. Časopis *Première* v ňom videl „úžasnú prácu s tvarom, prevyšujúcu zvyčajné formy tohto žánru a šialený, diabolský a perverzný film“. *Studio Ciné Live* ho zas pokladalo za politickú parabolu a „návrat túžby do kinematografickej, čoraz puritánskejšej oblasti“. Pre *Mad Movies* to bol „čistý moment desivej poézie“.

No Delacroix veľmi rýchlo zmiatol svojich obdivovateľov druhým filmom s nevidaným samolúbym a extrémne rušivým násilím. Väčšina kritikov ho pokladala za zvrhlý a odporný. Tieto výrazy sa potom prílepili na kožu mladého tvorca.

Judithine myšlienky odrazu čosi prerušilo: ukazovateľ zásoby benzínu prešiel na červenú.

No dobre, treba len dúfať, že sa v tejto diere nájde pumpa... Podľa GPS mala byť o päť kilometrov ďalej.